

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Bu proje MOKİD
tarafından yurütulmektedir.

YEREL VE MÜLTECİ KADINLARIN GÜÇLENMESİ FAZ II PROJESİ

www.mokid.org

Hazırlayan

Gülbahar Candan Evcil

Sosyal Çalışmacı

İçindekiler

DANIŞMA MERKEZİ ÇALIŞMALARI.....	4
KDM'ye Yapılan Başvurular.....	4
1- MOKİD'e Yapılan Başvurular ve Yönlendirme Yapan Kuruluşlar.....	5
2- Başvurularda Yaş Dağılımı.....	5
3- Başvurularda Medeni Durum.....	6
4- Başvuran Kadınların Evlilik & Beraberlik Süreleri.....	6
MOKİD KDM'ye Yapılan Başvurularda Kadına Yönelik Şiddet.....	7
1- Şiddeti Uygulayan Profili.....	7
2- Maruz Kalınan Şiddet Türleri.....	8
Kadın Danışma Merkezine Başvuran Kadınların İhtiyaç Duydukları Ve Talep Ettikleri Destekler.....	12
1- MOKİD KDM'de Sosyal Danışmanlık	12
2- Psikolojik Danışmanlık	13
3- Hukuki Danışmanlık	15
4- Çocuk Odası Aktiviteleri.....	15
Danışan Yönlendirilen Kurumlar	17
Kamu Kurumları, Yerel Yönetimler, STK'lar ve Muhtarlarla İlişkiler.....	19
Mülteci Çocuklar.....	20
Yerel Çocuklar.....	21
Artuklu'nun Mülteci Kadınları.....	22
Artuklu'nun Yerel Kadınları.....	24

Giriş

MOKİD 2007 yılından bu yana kadınlarla toplumsal cinsiyet eşitliği sağlamak için kadına yönelik şiddet ile mücadele etmektedir. 2017-2018 yıllarında yürütülerek tamamlanan “Artuklu’nun Kadın Mültecileri: Kadın Mültecilerin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bakış Açısıyla Güçlendirilmesi ve Toplumsal Kaynaşma Projesi” süresince 6 ayda 1 olmak üzere 4 rapor yazılmıştır. Bu projenin devamı olarak planlanan “Artuklu’nun Kadın Mültecileri: Kadın Mültecilerin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bakış Açısıyla Güçlendirilmesi ve Toplumsal Kaynaşma Faz II Projesi” kapsamında 36 ay yürütülecek projede 6 ayda 1 rapor olmak üzere 6 rapordan 2’si yazılmış olup 4 rapor daha yazılacaktır. 6’şar aylık çalışmaları yansıtan KDM raporları Sosyal Çalışmacı tarafından yazılmıştır/yazılacaktır. Bu rapor içerisinde yerel ve mülteci kadınların; Başvuran Kadın Profili, Kadına yönelik Şiddet Biçimleri, Şiddet Uygulayan Profili, Yerel Ve Mülteci Kadınların Kadına Yönelik Şiddet Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Duyarlılığı, İşbirliği Yapılan Kurumlar ve Yönlendirme yapılan kurumlar/ STK’lar, Kadın Danışma Merkezi Çalışmaları ve istatistikî veriler yer almaktadır.

DANIŞMA MERKEZİ ÇALIŞMALARI

Haftanın 5 günü Sosyal Çalışmacı tarafından tüm danışanların ilk başvuruları alınır. Danışanın öyküsü dinlenip danışana MOKİD'te yapılan faaliyetler anlatılarak kadın ile birlikte ihtiyaçları belirlenir. Danışanın talep etmiş olduğu danışmanlık, yönlendirme veya eğitimler ile ilgili kayıtlar alınır. Danışanın talep etmiş olduğu destekler MOKİD bünyesinde verilemediği takdirde danışan, desteğin sağlanabileceği STK veya kurumlara kurumdaki ilgili birime bilgilendirme yapılarak yönlendirme yapılmaktadır. Ayrıca ihtiyaçları doğrultusunda kurumlara yönlendirilen, iletişim bilgilerini paylaşmak isteyen kadınların, kurumlarda karşılaştıkları zorluklar ve aldıkları destekler bir form üzerinden izlenmektedir.

03.02.2020 itibariyle haftada bir gün ücretsiz Psikolojik ve Hukuki Danışmanlık verilmektedir. Sosyal Çalışmacı tarafından hazırlanan danışmanlık randevular MOKİD Psikologu ve Avukatına bildirilmektedir. Sosyal Danışmanlık ve yönlendirmelerle ilgili detaylı bilgiler 12. Sayfada yer verilmiştir. MOKİD Psikologu tarafından yazılan Psikolojik Danışmanlık Raporu 13. sayfada yer almaktadır. MOKİD Avukatı tarafından yazılan Hukuki Danışmanlık Raporu 15. sayfada yer almaktadır.

Diğer yandan Kadınlara Yönelik Güçlenme Eğitimleri, Türkçe Okuma – Yazma Kursları ve KDM'den danışmanlık almak için başvuran kadınların çocuklarına, çocuk oyun odasında Çocuk Eğitimcisi ve Çocuk Bakıcısı tarafından bakım ve eğitim desteği verilmektedir. Çocuk odası faaliyetleri ile ilgili detaylı bilgileri içeren Çocuk Eğitimcisi tarafından yazılan rapor 15. sayfada yer almaktadır.

KDM'ye Yapılan Başvurular

KDM'ye yapılan başvurular yüz yüze başlamış olup Covid-19 Pandemisi nedeniyle telefon veya online kanallarda da başvurular / görüşmeler yapılmıştır/yapılmaktadır. Kadınlar MOKİD KDM'den her istediklerinde, istedikleri her konuda ister yüz yüze ister telefon ile başvuru yapmakta olup kendilerini talep ettikleri destek konusunda kendilerini ifade etmekte istedikleri destek konusunda genellikle olumlu cevap almalarından dolayı MOKİD'e çok sayıda başvuru yönlendirmesi yapıldı/yapılmaktadır.

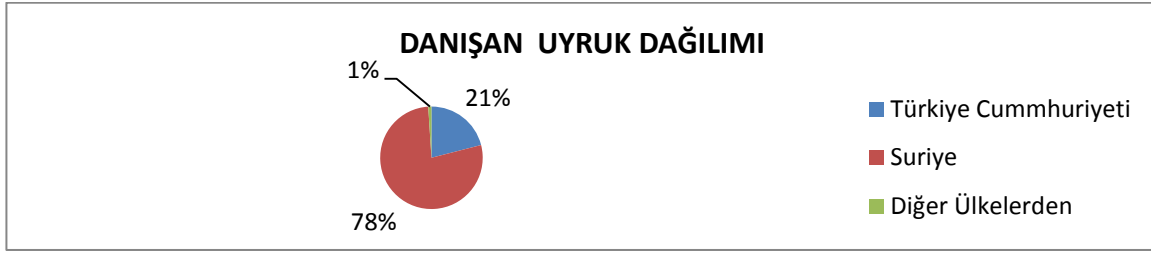
KDM'ye yapılan başvurular arasında başvuran kadın sayısı **402**'dir. KDM den Sosyal- Psikoloji- Hukuki danışmanlıklarından birden fazla faydalanan kadınların görüşme sayısı **774**'tür.

Çocuk odasından faydalanan çocuk sayısı **156**'dır. Çocuk odasından bir çocuk birden fazla faydalandığından(mesleki beceri kurslarına gelen kadınların çocukları haftanın 5 günü gelmektedir.) toplam faydalanıcı çocuk sayısı **616**'dir.

2020 Yılı ikinci 6 ayında MOKİD KDM çalışmalarından faydalanan Kadın- Çocuk genel toplam **1390** kişidir.

KDM'de görüşme şekli genellikle yüz yüze yapılırken pandemi sürecinde telefon ve online kanallar üzerinde görüşmeler artmış olup görüşmelerin %89'u yüz yüze, %11'i telefon ve online kanalları üzerinde gerçekleşmiştir/gerçekleşmektedir.

Yerel mülteci bağlamında danışan dağılımına **Grafik 1**'de verilmiştir.

Grafik 1 Kaynak MOKİD KDM verileri

5- MOKİD'e Yapılan Başvurular Ve Yönlendirme Yapan Kuruluşlar

Daha fazla kadına ulaşabilmek ve daha elverişli geniş bir ortamda çalışabilmek için MOKİD ofisi projenin hedef kitesinin olduğu mahalleye taşınması ile yeni kadın kitlelerine ulaşma fırsatı doğmuştur. Bu projenin 1. fazında MOKİD faaliyetlerinden; Kadın Güçlenme Eğitimleri, Erkek Eğitimleri, Mesleki Beceri Kursları, Mahalle Çalışmaları, Üreme Sağlığı Eğitimleri, Kaynaşma Etkinlikleri, Yerel Toplumlara yönelik etkinliklere katılan kadınlar ve KDM'nin verdiği hizmetlerden faydalanan kadınlar veya yakınları başvurumaktadırlar. Bu başvurular yanı sıra sosyal medya ve internet üzerinde yapılan aramalar sonucu içinde İstanbul'un da olduğu birçok ilden MOKİD'e ait olan telefon hattı aranarak danışmanlık almak isteyen birçok kadın olmuştur. KDM'ye yapılan başvuruların %82'si yukarıda belirtilen nedenlerle MOKİD KDM'ye direk başvurumaktadır.

MOKİD'e başvuran kadınların %20'si MOKİD KDM faaliyetlerini tanıyan ve işbirliği yapılan kurum veya kişiler tarafından yönlendirilmiş olup;

Türkiye Kalkınma Vakfı %3, İstanbul KADAV %2, Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu %1 WHH, Alman Derneği %7, Muhtarlar %2, SYDV %1 şeklindedir. **Grafik 2. de** gösterilmiştir,

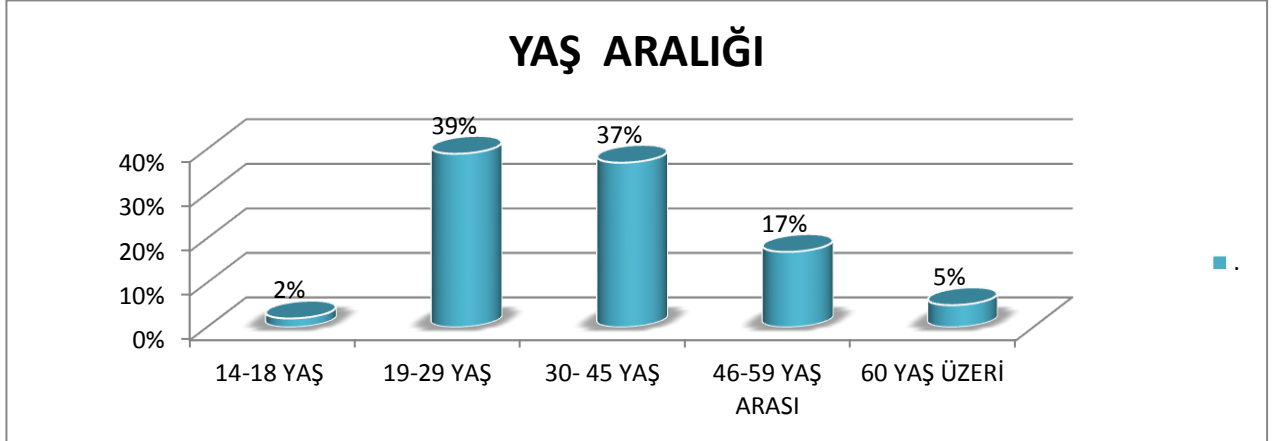

Grafik 2 Kaynak: MOKİD KDM verileri.

6- Başvurularda Yaş Dağılımı

MOKİD KDM'den destek alan kişilerin yaşları, 14 -70 yaş aralığındaydı. 14-18 yaş arası %2, 19-29 yaş arası %39, 30-45 yaş arası %37, 46-59 yaş arası %17, %5 oranında ise 60 yaş üzeri kadınlardır. Daha çok üretken ve hayata etkin katılmak isteyen kadınlardan oluşmaktadır. Biraz daha izole hayat

sürdüren ya da yaşlı kadınlar; girişken ve lider ruhlu danışanlarımız tarafından yönlendirilerek KDM'ye başvurmuştur. KDM'ye başvuran yaş aralığı **Grafik 3'te** verilmiştir.

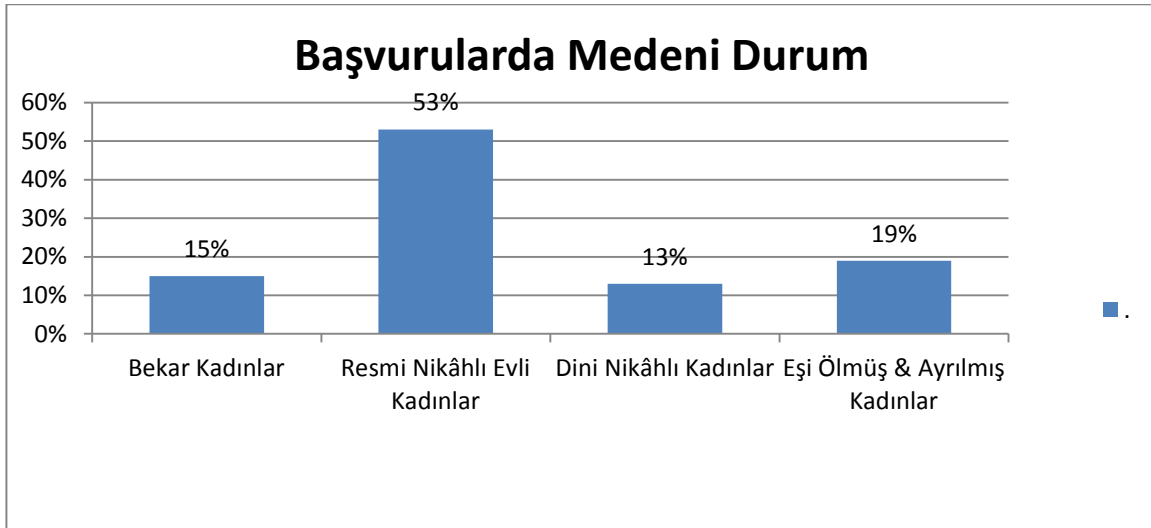

Grafik 3 Kaynak: MOKİD verileri

7- Başvurularda Medeni Durum

MOKİD KDM'ye başvuran mülteci kadınların %53'ü resmi nikahlı,%13'ü resmi nikahsız, %15'i bekar,%19'u eşi ölmüş veya ayrılmış kadınlardır. KDM'ye başvuru yapan yerel kadınlarda ise bu oran %64'ü resmi nikahlı,% 13'ü resmi nikahsız, %19'u bekar,% 8'i eşi ölmüş veya ayrılmış kadınlar şeklindedir

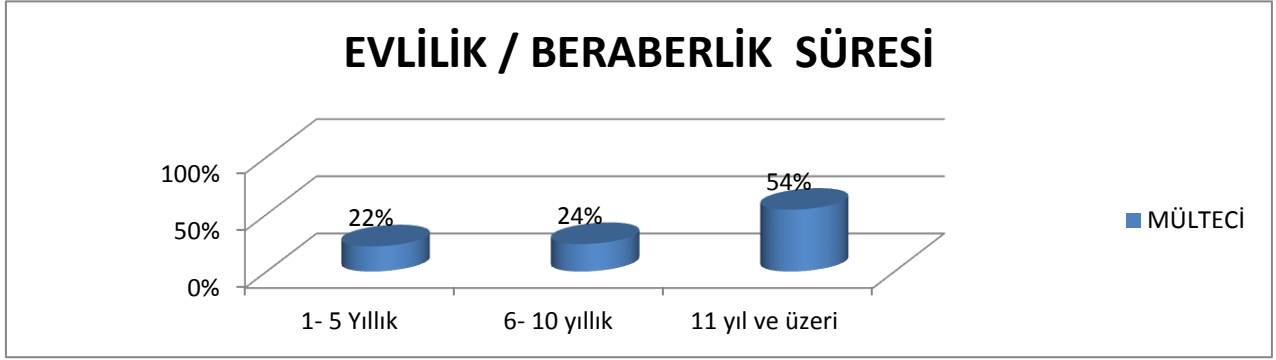
Başvurularda; Bekâr, Resmi- Dini nikâh - Terk edilmiş kadın- Boşanmış kadın ve eşi ölmüş kadınların oransal dağılımı **Grafik 4'te** verilmiştir.

Grafik 4 Kaynak: MOKİD verileri

8- Başvuran Kadınların Evlilik & Beraberlik Süreleri

Başvuran kadınlardan evli olanların (ortalama) %21'i 5 yıl ve daha az süredir evli olduğunu belirtti. Kadınların (ortalama)%5'i ise 6 ila 10 yıl arasında evliydi. Evlilik sürelerinin oransal dağılımı **Grafik 5'te** verilmiştir.

Grafik 5.Kaynak: MOKİD verileri

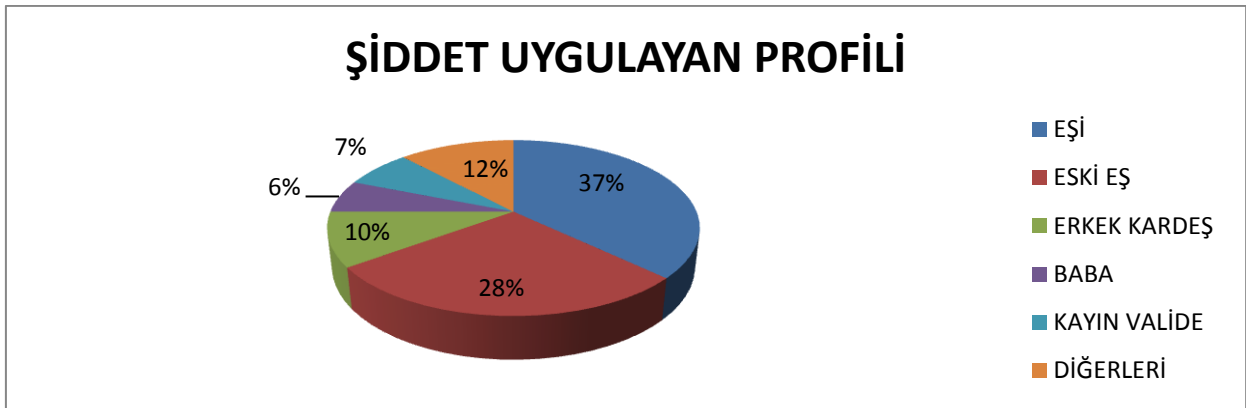
MOKİD KDM'ye Yapılan Başvurularda Kadına Yönelik Şiddet

3- Şiddeti Uygulayan Profili

Şiddeti uygulayanın % 32'si eşleri veya birlikte oldukları erkekler, eski eşleri tarafından uygulanan şiddet %28'lik bir dilimi göstermektedir. Danışanlarımızdan eşinden boşanmış fakat ayrılığı - kadının yeniden düzen kurmasını sindiremeyen, kendileri evlenmelerine rağmen eşlerini kontrol etmek isteyen şiddet ve baskısını sürdürmektedir. Bir ailede şiddet olması maalesef bir kısır döngü halinde devam edebilmekte ve aile içi iletişim aracı olmaya devam etmektedir. Örneğin; KDM'ye başvuran 2 elti (iki erkek kardeş ile evli olan iki kadın) şiddet aile içinde normalleştirilmiş olduğu için 2 erkek kardeş de eşlerine şiddet uygulamaktadır. Kadınlar maruz kaldıkları şiddetten kaçmak için çocukları ile birlikte acil sığınma talep etmişlerdir. Kadının kendisine boyun eğmek zorunda kalacağı düşüncesiyle kadınlardan biri eşi tarafından zorla hamile bırakılmak istemiştir. Sığınma talebi ile başvuran kadınları ŞÖNİM ile iletişime geçilerek sığınma evine yerleştirilmesi sağlandı.

Genç danışanlarımızdan, erkek arkadaşları tarafından şiddet ve baskıya uğradıklarına dair başvurular artmış bulunmaktadır. Beraberlik süresince kadınları ilişkiye zorlaması ayrılık istedikleri tehdit ve baskı ile ilişkiyi sürdürme çabasına gitmektedir.

Şiddeti uygulayan profili **Grafik 6'da** gösterilmiştir.

Grafik 6: Kaynak: MOKİD verileri.

4- Maruz Kalınan Şiddet Türleri

MOKİD KDM'ye yapılan başvurularda şiddet başvurusu genellikle kadın şiddette son evreye gelince, gerçekten ayrılma kararı aldıysa net bir dil ile şiddetten kurtulma amacıyla başvurmaktadır. Ya da maruz kaldığı şiddeti başka gerekçeler altına gizleyerek, şiddet gerekçelerinin (kayınvalidesi – kuması- ekonomik nedenler- eşinin madde kullanımı) değişmesi halinde şiddete maruz kalmayacağına inanan kadın sayısı oldukça fazladır.

Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet üzerine duyarlılığı olmayan kadınlar veya farkındalığa sahip fakat toplumun baskısı nedeni ile maruz kalınan şiddetler ilk evrede bahsetmemektedir. Eğitim, etkinlik veya danışmanlık alması halinde şiddet bilincine sahip olmakla birlikte maruz kaldığı şiddeti anlatarak konu ile ilgili destek almak istemektedir.

2020 Yılı'nın ilk 6 ayında şiddet başvurusuyla gelen kadınlardan % 66'sı mülteci, %34'ü yerel kadınlardır. MOKİD KDM'ye yapılan başvurular genel olarak değerlendirildiğinde, kadınlarla yapılan görüşmelerde kadınların % 70'inin **Psikolojik Şiddete**, % 65'inin **Ekonomik Şiddete**, %35'inin **Fiziksel Şiddete**, %20'sinin **cinsel şiddete** maruz kaldığı görülmüştür. Şiddete maruz kalan kadınlar eş zamanlı olarak farklı şiddet türlerini de yaşamaktadır. Bu nedenle oransal olarak birbirinden ayırmak mümkün olmadığından şiddet türlerini yansıtan her oran KDM'ye başvuru sayısı ile orantılandırılmıştır. (Örneğin; Fiziksel şiddete maruz kalan bir kadının aynı zamanda psikolojik şiddete de veya cinsel şiddete maruz kalan kadının aynı zamanda fiziksel ve psikolojik şiddete de maruz kalması kaçınılmazdır.) KDM'ye başvuran kadınlarla yapılan görüşmeler sırasında tespit edilen ve danışmanlar tarafından bildirilen şiddet türleri aşağıda maddeler halinde açıklanarak örneklendirilmiştir. Yapılan çalışma ile ilgili ayrıntılı açıklamalar.

- 1- **Fiziksel Şiddet:** Fiziksel şiddet başvurularda ilk aşamada çıkmasa da görüşmelerde hayat hikâyelerini anlattıkça aslında fiziksel şiddeti normalleştirdikleri ve de kendilerinin de çocuklarına karşı benzer şiddeti uyguladıklarını dile getirmişlerdir.

Verilen Kadın Güçlenme Eğitimleri sonrasında yaşadıklarını erken evlilikten ve toplumsal çevre nedeni ile ne kadar normalleştirmiş olduklarını fark ettiklerini dile getirmişlerdir. Güçlenme Eğitimine katılan kadınların ilk aşamada oldukça şiddeti kabullenmiş ve hayatı akışına bırakmış şiddet ile yaşamayı kabul etmiş hatta şiddeti şiddet olarak görmekten vazgeçmiş olduklarını belirtmişlerdir. Maruz kalınan şiddetin çocuklarına miras kalma olasılığının yüksek olduğu gerçekleri ile karşı karşıya kalınca bir değişim gerektiğini kabullenip, yaşadıkları şiddetin çocuklarına miras bırakmak istemediklerini belirtmişlerdir. Bunun üzerine psikolojik danışmanlık talep edenlerin sayısı artmıştır.

Kadınlara Uygulanan Fiziksel Şiddet Biçimleri: Bağırarak, tekme tokat atarak beden bütünlüğüne zarar vermek, öldürmekle tehdit etmek, kocasının ailesi tarafından tartaklanmak olarak dile getirildi. Ayrıca kız çocukları, erkek kardeşleri tarafından kıyafetleri nedeni ile dövülmelerini, babaları tarafından terbiye edilmek adı altında sürekli olarak dayak ve ağır cezalara maruz bırakılmalarını, anneleri tarafından dövülmelerini fiziksel şiddet biçimleri olarak paylaştılar. Başvurularda belirtilen **Fiziksel Şiddet** oranı % 36' dir.

2- Ekonomik Şiddet: Ekonomik destek talebinde bulunanların büyük çoğunluğunda aslında eşlerinin çeşitli bahanelerden çalışma sorumluluğunu yerine getirmeyip kadınları bakıcılığa, temizlik vb. işlerine göndermeleri,

Geçici Koruma Kapsamındaki ile kriterleri sağlayan sığınmacılara kişi başı 125 TL SUY desteği aile reisine verilmektedir. KDM'ye başvuran bir danışanımız eşi SUY desteğinin ödendiği kartları yanına alarak eşini ve çocuklarını yoksulluğa terk etmiş olup her türlü istismara açık bırakılmıştır. Resmiyette hâlâ evli oldukları için işlemleri tamamlanması kadın ve çocuklarının mağduriyetlerinin giderilmesi epey zaman almıştır. MOKİD olarak danışanın mağduriyetinin giderilmesi için ilgili kurumlara dilekçe yazılması için destek olundu.

Eşlerin; kendilerine ekonomik bağımlılığını arttırmak, her türlü hayat koşullarına riayet etmesi için Okuma-Yazma kurslarından – üniversite okumalarına kadar her türlü eğitim kademesine engel olmak istenmektedir.

Suriye uyruklu babaların kızlarının güvenliğini sağlamak ve “NAMUS” bahanesi ile 12 yaş üzeri kızlarının okumasını engellemeye çalışmakta olduğu ve bu konuda ısrar etmeleri halinde hanedeki herkese şiddet uygulayacağı tehdidi ile sindirmeye çalıştığı dile getirildi. Kızlarının okutulmasına ikna edilen baba sadece kızların olduğu okullarda okuması şartı ile okula gitmesini kabul etmiştir. Bu durumda denklik işlemlerinin tamamlanması ile ilgili prosedürler karşımıza çıkmıştır.

Kadınların Uğradıkları Ekonomik Şiddet Biçimi; Eşleri tarafından zorla hizmet ve temizlik sektöründe çalıştırılmak, kadınların maddi ihtiyaçlarını karşılamayan oldukça düşük miktarda harçlıklarla günlük yaşamını sürdürmesini istemek, kadınları para için yalvarmak veya maddi ihtiyaçlarını keyfi olarak karşılamamak, kadının el emeği ile kazandığı paraya el koymak, zorla elinden almak,kız çocuklarını kendisinin belirlediği bir düzeye kadar okutmak, kadınların maddi ihtiyaçlarını karşılamayan oldukça düşük miktarda harçlıklarla günlük yaşamını sürdürmesini istemek, kadına az para verip evin bütün ihtiyacını gidermesini beklemek, maaş kartlarına el koymak oldu.

Mülteci kadınların boşanmış oldukları eşleri tarafından Sosyal Uyum Yardımı (SUY) Kapsamında almış oldukları nakdi destek kartlarına zorla el koydukları belirtilmiştir.

Kadınların,boşanma halinde eski eşleri tarafından kadınların ve çocukların nafakalarının ödenmediği, her türlü istismara açık halde terk ettikleri belirtildi.

Mülteci kadınlar ile yapılan görüşmelerde eşinin çalışma durumu sorulduğunda yüksek oranda eşinin **sırt ağrısı** nedeni ile çalışmadığını dile getirmektedirler. Erkeklerin çalışmayı reddedip çalışmak ve evin geçimini sağlama görevini ve evin iç işlerini de kadının yapması beklenmesi kadına çok fazla sorumluluk yüklediği görülmüştür.

Yerel kadınlarda; erkeğin Mardin'de ekonomik yönden güçlü, eğitim düzeyi iyi belli bir statü sahibi olmasına rağmen ekonomik yönden kadına baskı ve kısıtlama yapmakta olduğunu kadın ihtiyaçlarını çocuklarının harçlıklarından sağlamaya çalışmakta olduğunu belirtilmiştir. Başvurularda belirtilen **Ekonomik Şiddet** oranı **% 68' dir.**

3- Cinsel Şiddet: Evli kadınlar tarafından anlatılan; eşleri tarafından maruz kaldıkları cinsel şiddetin aslında şiddet olmadığını eşlerine karşı sorumlulukları olduğunu düşündüklerini kendi düşüncelerini önemsemediklerini, dile getirerek uğradıkları şiddetin bilincinde olmadıkları görülmüştür.

Özellikle Covid-19 salgını nedeni ile yaşanan sosyal izolasyon süresince sürekli evde bulunan eşlerinden dolayı cinsel şiddetin boyutunun artmasına neden olmuştur.

Bakamayacakları kadar çocuk doğurmak zorunda bırakıldıklarını, bütün bu koşullara itiraz etmeleri durumunda kuma getirilme ile tehdidi edildiklerini dile getirmişlerdir.

Cinsiyete dayalı ayrımcılık maalesef toplumun kanayan yarası olmakla birlikte erkek çocuk doğurmak bir ayrıcalık olarak görülmektedir. Cinsel şiddet daha doğmadan kadınları mağdur edebilmektedir. Örneğin; danışanlarımızdan bir kadın evliliği sırasında hamile kalmış olup kız bebek doğurmuştur. Eşi kız bebeğe hamile olduğunu öğrendiği sırada hamile eşini terk etmiştir. Danışanımız kızını dünyaya getirmiş olup tek başına kızını büyütmeye çalışmaktadır.

Zaman zaman erkek arkadaşları tarafından tecavüz sonucu çocuk sahibi olan danışanlarımız olmuştur. Mardin'in küçük bir şehir olmasından dolayı toplumsal baskının da yüksek olduğu bu ortamda genç kızlar erkek arkadaşları tarafından uğradıkları şiddete karşı gelememekte, bu durumun ifşa edilmesinden, ailelerinin bu durumu öğrenmesinden oldukça çekinmektedirler. Bu nedenle şiddet üstü örtülü şekilde devam edebilmektedir. Ta ki kadınlar hayati tehlike hissedene kadar.

Cinsel şiddete bir örnek de şöyledir: Mardin'in ilçelerinden birinde genç danışanımız; erkek arkadaşı tarafından 2 yıl boyunca alıkonulmuş, vücudu üzerinde sigara söndürmekten tecavüze kadar her türlü işkenceye maruz kalmış ve şiddet sonrası tıbbi olanaklara erişimi engellenmiştir. Erkek arkadaşı sevgilisi olan patronu ile birlikte danışanımızı aynı evde kalmaya zorlanmıştır. Tecavüz sonucu olan bebeğin doğumunu evde ve sağlıksız koşullarda zorunda kalmıştır. Şiddet sırasında çığlıklarını duyan çevre sakinlerinin polise bilgi vermesi sonucu genç kız o evden kurtarılıp ailesinin yanına gönderilmiştir. Kadının ailesi tecavüz sonucu doğmuş bebeği istemediklerini ve ancak kızlarının çocuğu terk etmesi halinde eve dönmelerini kabul edebileceklerini belirtmişlerdir. Genç kız çocuğunu terk etmek zorunda bırakılmış ve çocuğundan haber alınamamaktadır.

Kadınların dile getirdikleri cinsel şiddet biçimleri: Cinsel şiddete maruz kaldığını paylaşan kadınlar, aldatma, erkek çocuk doğurmaya zorlama, dini gereklilikleri öne sürerek evlilik içinde tecavüz, cinsel isteklerini kabul etmediği takdirde cinsel ihtiyaçlarını başka kadınlarla gidereceğine dair tehdit, taciz, cinsel olarak aşağılama gibi cinsel şiddet biçimlerine maruz kalmaları nedeniyle destek aldılar.

Evliliklerinin 3 yılını aşkın zamanda çocukları olamayan mülteci kadınlar, eşleri tarafından fiziksel ve sözel şiddetle tedaviye zorlanmakta, çocuğu olmadığı için rencide edilmekte ve kuma getirmeyle tehdit edilmektedirler. SUY(Sosyal Uyum Yardımı) desteğinden faydalanmak için çok sayıda çocuk doğurmaya zorlanma, doğum kontrol yöntemlerinden yararlandırmama da görülmüştür.

Başvurularda belirtilen **Cinsel Şiddet** oranı % 23'tür.

4- Psikolojik Şiddet: Diğer 3 şiddet biçiminin ve kadına yönelik şiddetin getirdiği bütün boyutları ile en çok etkilendikleri şiddet türü olan psikolojik şiddeti oluşturmaktadır. Başvurularda kadınların %71'i bu şiddet türünden etkilendikleri saptandı.

Erkekler ve toplumsal çevre ilgili konuda itaat edilmesi, kontrol altında tutulmak istenmesi, kadının çevresi tarafından beklediği sevgi, saygı ve takdirin verilmemesi, aşağılanması, küfür edilmesi ve rencide edilmesi ile birlikte birçok konuda psikolojik şiddete maruz kaldıklarını dile getirmişlerdir.

Kadınlara Eşleri Tarafından Uygulanan Psikolojik Şiddet Biçimleri: Aşağılanma, yetersiz hissettirilme, küfür, alaycı lakaplar takma, sevgi ve ilgi ihtiyaçlarının karşılanmaması, küsmek, kıskançlık adı altında kadının sosyal olarak ailesi ve çevresi ile görüştürülmemesi, sürekli olarak eleştirmek, fiziksel görünümünden ötürü aşağılamak, evi terk ettiği veya boşanmak istediği takdirde çocuklarını göstermeyeceğine veya alıp götürerek izini kaybettireceklerine dair tehdit etmek, çocuklara şiddet uygulamak,

Kültürel yönden kumalı evlilikler gerçekleştiriminin kolay olması nedeni ile kadınlar kuma getirilmesi tehlikesi altında hissettiği için hem erkeğin her türlü şiddetine / baskısına göz yummakta hem de kendilerine bakım ve ev içi işler için sürekli efor harcamaktadır.

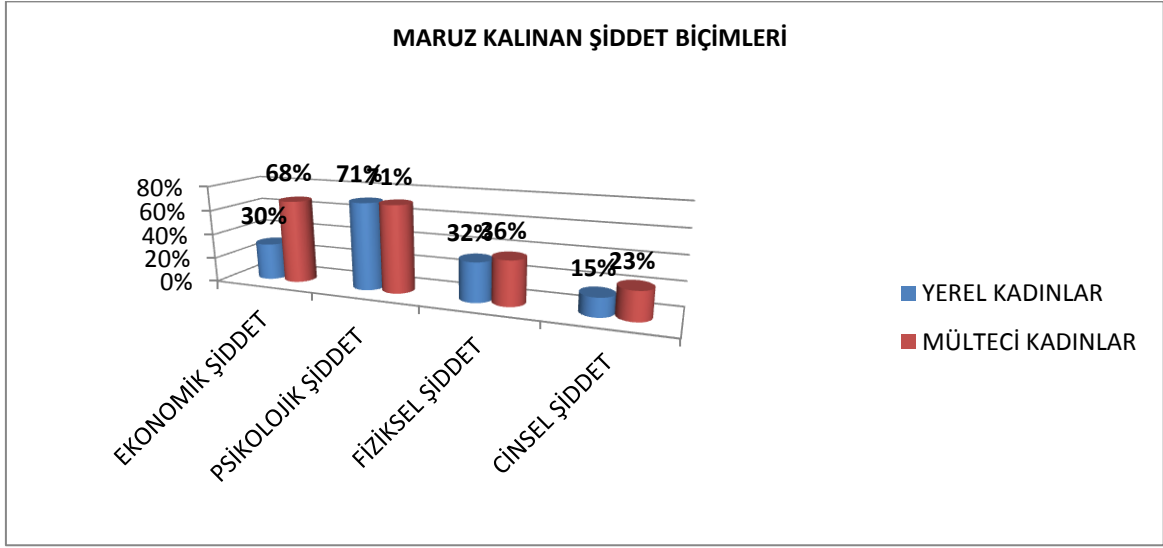
Kadınlara Ailesi ve Sosyal Çevre Tarafından Uygulanan Psikolojik Şiddet: Toplumsal ve dini gereklilikler nedeni ile şiddeti kabul ettirme, boşanma veya evi terk etme durumlarında kadına destek sunmama veya bu durumdan dolayı kadın ile konuşmama, kadının eşi ile yaşadığı sorunlardan ötürü kadını suçlama, yerel halkın mülteci kadınları rakip olarak görmesi ve kumalık tehdidi nedeni ile yargılaması, çocuk evlilikler.

Çocukları tarafından genellikle beğenilmeme, alay edilme, küfür, evi terk edeceğine dair tehditler.

Eşinin ailesi tarafından beğenilmeme, aşağılanma, yeteneklerinin küçümsenmesi, eşi ile aralarını açma, çocuğu olmuyorsa eşinin kuma getirmesi için zorlama ya da bu konuda tehdit etme.

Çocuk yaşta evlendirilme, akraba evliliklerine zorlanma, tanımadığı kişilere yapılan iyilik sonucu evlendirilme, boşanma durumunda kadını eve almama, bazı vakalarda sadece kadını alıp çocukları istememe olarak paylaşıldı.

Danışmanlarımızdan bir kadın; anne ve babasından küçük yaştan beri sürekli fiziksel ve psikolojik şiddet görmekte olduğunu her şiddet sırasında kan akıtmadan şiddeti sonlandırmadıklarını belirtmiştir. Anne-babası tarafında 13 yaşında tek kolu olmayan bir adam ile evlendirilmiş. Şiddeten kurtulmak için bir çıkış olduğunu zanneden kadın engelinden dolayı kompleksleri olan bir eşe sahip olmuştur. Gelinlik giymiş evleneceği gün bile anne-babasından şiddet görmüştür. Eşi danışanı kapının önüne bile çıkmasına müsaade etmemekte yine şiddet uygulama devam etmektedir. Kadının dışarı çıkabilmesi için haftada 1 kere pazara 15 dakikalığına gitme hakkı olduğunu (o da eşinin yeteri kadar yük taşıyamamasından kaynaklı) bunun haricinde eşi kesinlikle dışarı çıkmasına her türlü sosyalleşmesine izin vermemektedir. Danışan dışarı çıkamamasından kaynaklı stres yükü artmakta ve kendini sürekli yemek yerken bulmaktadır. Sürekli olarak yemek yemek ve dışarı çıkamamanın sonucu olarak obezite yaşayan kadın hem fiziksel hem psikolojik şiddete maalesef belirgin bir önektir.

Grafik 7 Kaynak: MOKİD verileri

Kadın Danışma Merkezine Başvuran Kadınların İhtiyaç Duydukları Ve Talep Ettikleri Destekler

1- MOKİD KDM'de Sosyal Danışmanlık

2020 yılının ikinci yarısında başvurucuların önemli yüzdesi (%79) Suriyeli kadınlar oldu. Kadınların en çok ihtiyaç duyduğu desteğin, sosyal destek, Mülteci Hukuku konusunda bilgilendirilmek, kendilerine yönelik şiddet ile karşılaştıkları durumlarda izleyecekleri yollar üzerine bilgi verilmekte ve yönlendirme yapılmaktadır. Kendilerini dayanışma ruhuyla dinleyecek birilerinin varlığını bilmek iletişimi kolaylaştırdı.

Yerel kadınların genelde sadece “yaşadıklarını” paylaşma ihtiyacı ile başvurduğu görüldü. Kadınların belirlenen ihtiyaçları doğrultusunda yerel ve ulusal düzeyde mevcut şiddetle mücadele mekanizmaları, verdikleri hizmetler ve iletişim bilgileri paylaşıldı.

MOKİD KDM tarafından verilen danışmanlıklar doğrultusunda ihtiyaç duyulan destekler aşağıda belirlenmiştir ve oransal dağılımı **Grafik 9' de verilmiştir.**

2020 yılının 2. altı ayında MOKİD KDM görüşmecilerin %79'u Mülteci, % 21'i Yerel kadınların oluşturduğu, sosyal danışmanlık çerçevesinde **402** kişiye ihtiyaç duydukları yönlendirme ve bilgi desteği verildi. MOKİD bünyesinde verilen destekler için kayıtları alındı, takip edildi ve edilmektedir. Danışanın yönlendirildiği kamu kurumları veya STK'lar ile bilgi alışverişi yapıldı. İhtiyaçları doğrultusunda yönlendirilen kadınlara, yönlendirildikleri kurumların verdiği hizmetler ve iletişim bilgileri verildi. İletişim ve işbirliği içinde olunan kurumlar ayrıca aranarak yönlendirilen başvurucuların ihtiyaç ve taleplerinin karşılanmasına destek olundu. Kurumlarda tercüman ihtiyaçları olduğunda telefon üzerinden tercümanlık desteği verildi.

Başvurularda ve sahada karşılaşılan sorunlar ve ihtiyaçlar;

- ❖ Yerel ve mülteci kadınlardan Psikolojik ve Hukuki Danışmanlık almak isteyenler için Sosyal Çalışmacı tarafından, Psikolojik ve Hukuki Danışmanlık için Psikolog ve Avukat randevusu düzenlendi.

- ❖ Mültecilere yönelik değişen sağlık hizmetleri prosedürleri nedeni ile muayene / tedavi ve tıbbi materyallere erişimde zorluk çeken mülteci kadın ve çocuklar olmuştur. Fizik tedavi, hasta alt bezi, Rehabilitasyon Merkezi desteği, şeker / tansiyon ölçüm cihazı ve tekerlekli sandalye ihtiyaçları doğmuştur.
- ❖ Sahada karşılaşılan sorunlardan biride; engelli veya hasta danışanların engellilik oranı %80'lerde görülmekte ve sağlık kurulu tarafından alınan sağlık raporunda ağır hastalık sorusuna "hayır" yanıtının verilmesi hastaların bir çok hasta hakkından mahrum kalmasına neden olmaktadır. Bu durumdaki hastalara sadece rapor yenileme işlemine yönlendirilmektedir.
- ❖ Suriyeli kadınlar ilk başlarda, Mardin yerelinde Arapça biliniyor olması nedeniyle Türkçe öğrenmek ihtiyacı duymadıklarını ifade ederken zaman içinde kamu kurumlarında dertlerini anlatmakta dil bariyerinden dolayı yetersiz kalmaları ve çocuklarının derslerine yardımcı olamamaları, mesleki beceri kursu için işbirliğinde bulunulan halk eğitiminin okuma yazma belgesi olmadan mesleki beceri kursuna alınmaması gibi nedenlerle Okuma – Yazma kursu talepleri arttı.
- ❖ Kadınların, boşanma halinde eski eşleri tarafından kadınların ve çocukların nafakalarının ödenmediği, kadın boşanma sonrasında yeni düzen kurmak ihtiyacından dolayı bebek maması ihtiyacı- gıda gibi hayati konularda da zorluk çeken danışanlarımız olmuştur. Yeniden düzenlerinin kurulması aşamasında gıda, ilaç, kira ve iş imkanı sağlanması kadınlar ve çocukları için hayati önem taşımaktadır.
- ❖ Kadınlar aile bütçesine katkıda bulunmak amacıyla iş imkânları arayışında bulundu. İşsizlik – yoksulluk yerel halkın olduğu gibi mültecilerinde büyük sorunu olması nedeniyle iş kuma ve sürdürülmesi üzerine bilinçlenip kendileri bu işleri yürütmek istemektedir.
- ❖ Kira ödemelerinin uygun olması bakımından çürük, rutubetli ahırdan bozma evlerde yaşamaları sağlık sorunlarına neden olmaktadır. Evlerinin tadilatına ihtiyaç duyulmaktadır.
- ❖ Hijyen Malzemeleri: Salgın koşullarından dolayı ekstra hijyen gerektiren bir dönemde olduğumuzdan hijyen malzemeleri kaynaklarına başta ekonomik sebeplerden dolayı erişim sıkıntısı çekilmektedir.
- ❖ Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı almaya hak kazanmış Suriyeli danışanlar; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaları nedeniyle SUY desteğinin kesilmesinden dolayı vatandaşlık aldıklarına pişman olduklarını, ekonomik yönden zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Danışanlara, TC. vatandaşlarının ekonomik destek alabilecekleri programlar anlatılarak Aile,Çalışma ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ve Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Vakfına yönlendirilmiştir.
- ❖ Hayatlarını salgın öncesinde gündelik temizliklere giderek ve SUY(Sosyal Uyum Yardımı) kapsamında aldıkları destek ile sürdürürken salgın nedeniyle günlük işlere gidemediklerinden dolayı SUY desteği tek başına yetersiz kalmakta olduğunu dile getirmişlerdir.

2. Psikolojik Danışmanlık

MOKİD' Psikologu Tarafından Yazılan Psikolojik Danışmanlık Raporu aşağıda yer almaktadır;

Mardin Ortak Kadın İşbirliği Derneği(MOKİD) tarafından Yerel ve Mülteci Kadınların Güçlendirilmesi Faz II Projesi kapsamında psikolojik danışmanlık 01.07.2020 tarihinden itibaren kadın ve çocuklara

yönelik psikolojik danışmanlık süreci başlatılmıştır. Bu süreçte 28 kadın ve 8 çocuk ile görüşme yapılmış olup, başvuran kişilerin ihtiyaçları doğrultusunda danışmanlık veya psikoterapi süreci başlamıştır. Görüşmeler Covid_19 Pandemisi nedeniyle nisan ayından itibaren online olarak gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte psikolojik destek almak isteyen birçok kadın telefon, internet sitesi aracılığı ile MOKİD'e ulaşarak psikolojik destek almak istediğini belirtmiştir. Psikolojik destek almak isteyen kadın sayısında da ciddi bir artış olduğu gözlemlenmiştir.

Salgın nedeniyle kadına yönelik şiddette artış olduğu, kadınlar için uygulamada var olan ve devam eden sorunların tekrarlanması salgının bir bahane olarak kullanıldığı, salgın koşullarının kadınların içinde buldukları koşulları daha da güçleştirdiği gözlemlenmiştir. Ayrıca bu süreçte hali hazırda çok zor hayat şartları ile mücadele eden Suriyeli kadınlar ekonomik olarak oldukça zorluk yaşadıkları, genellikle günlük işlerde ucuz işçi olarak görülen eşlerinin bu süreçte tamamen işsiz kaldığı, ekonomik zorlukları bahane ederek kendilerine fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddete maruz bıraktıklarını ifade ettiler. Yerelde yaşayan ve psikolojik danışmanlık için başvuruda bulunan kadınlar için de durum benzerlik göstermektedir. Yine salgın döneminde çocukların da aile içi şiddete maruz kaldığı, uzaktan eğitim sürecinde fırsat eşitliğinden yararlanamadıkları birçok çocuğun evinde internet, akıllı teflon, tablet, televizyon gibi aletlerin bulunmadığı ve erişme imkanlarının olmadığı gözlemlendi. Çocukların karşılanamayan eğitim ihtiyaçları, okulların kapalı olması ile evde geçirdikleri zamanın fazlalığı, gürültü gibi nedenler bahane edilerek de aile içinde çocuklara yönelik şiddeti arttırmıştır.

Salgın döneminde yaşanan kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin artması ile boşanmak isteyen kadın sayısında artış yaşanmış ve psikolojik destek alan birçok kadın boşanma isteğini uygulamaya yönelmiştir. Salgın döneminde tek ebeveynli olarak çocuklarına bakan kadınlar salgından psikolojik olarak en çok etkilenen kesim olduğu gözlemlenmiştir. Bu kadınlar kendilerinin ve çocuklarının temel ihtiyaçlarını karşılayamaz duruma gelmiş, yalnızlık, çaresizlik, umutsuzluk hislerinde artış yaşanarak depresyon düzeylerinde artış görülmüştür.

Yine bu dönemde birçok kadın anksiyete bozuklukları semptomları yaşamış, özellikle tekrarlayan panik ataklarla birlikte panik bozukluk semptomları birçok kadında görülmüştür. Kadına yönelik şiddet arttıkça kadınların ruh sağlıklarında aynı ölçüde bozulmalar görülmüştür. Akut Stres Bozukluğu, depresyon tablosu birçok kadında gözlemlenmiştir. Başvuruda bulunan 2 kadında psikotik bozukluk semptomları gözlenmiş, bu kadınlar Mardin Devlet Hastanesi Psikiyatri bölümüne yönlendirilmiştir. Kadınların çocukken yaşadıkları travmalar psikoterapi sürecinde gündeme gelmiş ve kadınlar çocukken şiddeti deneyimlemenin bugünkü hayatlarına etkilerini fark etmiştir.

Kuma evliliği yapmış ve kocalarının ağır fiziksel, cinsel, psikolojik şiddetine maruz kalan 3 kadına psikolojik danışmanlık hizmeti verilmiştir. Erkek arkadaşı tarafından kaçırılıp 2 yıl boyunca işkenceye maruz bırakılan bir kadınla da görüşmeler devam etmektedir. Salgın sürecinde hamilelik geçiren ve doğum sonrası depresyonu yaşayan bir kadına da psikolojik destek sağlanmıştır. Kayınvalidesi tarafından şiddete maruz kalan bir kadın da psikolojik destek talebinde bulunmuştur.

Salgın sürecinde “evde olmak” bir sağlık tedbirinin zorunlu hali iken kadınlar kendilerine Şiddet uygulayan erkeklerle bir arada yaşamaya zorlanmakta, bu “evlerde” daha çok Şiddete maruz kalmaktadırlar. Ayrıca, Şiddete tanıklık eden çocuklar da sürekli bir travma yaşamakta ve fiziksel istismara uğramaktadırlar. Ekonomik zorluklar, işsizlik bu dönemde kadınların temel ihtiyaçlarını bile karşılamasını zorlaştırmıştır. Şiddete uğrayan kadınların pandemi döneminde ilgili birimlere başvurma konusunda daha da fazla zorluklarla karşılaştıkları ve ihtiyaç duyulan hizmete erişimde zorlandıkları görülmüştür.

Psikolojik destek almaya gelen birçok kadın eşine, çocuklarına ve çevresine karşı yoğun öfke duygusu yaşadığını, bu öfkelerini kontrol edemediklerini ve öfkelerinin Şiddete dönüştüğünden bahsetti. Şiddet, stres ve kaygı durumlarında daha fazla artmaktadır. Covid-19 sürecinde fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel Şiddete maruz kalan kişiler, Şiddet uygulayan kişi ile aynı evde kalmak zorunda kaldılar. Şiddete maruz kalan kadınlar suçluluk, yalnızlık, korku, çaresizlik, kendine güvensizlik, değersizlik, gerginlik ve huzursuzluk gibi duyguları yoğun biçimde yaşamakta, yaşam enerjisinde azalma ve uyku ve iştah bozukluğu, kendine zarar verme davranışları da görülmektedir.

3. Hukuki Danışmanlık

MOKİD Avukatı tarafından yazılan Hukuki Danışmanlık raporu aşağıda yer almaktadır;

Mardin ortak Kadın İşbirliği Derneği(MOKİD) tarafından Yerel ve Mülteci Kadınların Güçlendirilmesi Faz II Projesi kapsamında 01.07.2020 tarihinden itibaren 48 kadına hukuki danışmanlık hizmeti verilmiştir. Görüşmeler telefon, online ve kısmen de yüz yüze gerçekleştirilmiştir.

Görüşme içerikleri; boşanma, vatandaşlık, geçici koruma kimliğinden kaynaklı sorunlar, Kızılay kart ile ilgili bilgilendirme, adli yardım süreci bilgilendirmesi, işçi alacakları, kira kontratı, nafaka ve velayet sorunları şeklinde. Covid salgını sürecinde aile içi Şiddetin artmış olduğu, özellikle kadına yönelik fiziksel Şiddetin arttığı ve bunu takriben kadınların boşanma sürecini talep ettiği gözlemlenmiştir. Boşanmak isteyen veya boşanma süreci ile ilgili bilgi almak isteyen birçok kadın olmuştur. Ekonomik olarak zorluk yaşayan kadınlar, nafakaları eski eşleri tarafından denememiş, boşanmak isteyen kadınlar da eşleri, boşandıkları takdirde çocukların velayetini alarak Suriye’ye gtrlmekle tehdit edilmiştir. Yine bu süreçte işten ıkarılmalar artmış, tazminatlar ve kişinin sahip olduğu haklardan yararlanmaları işverenler tarafından engellenmiştir. Birçok kadın Suriye’de kalan çocuklarını Türkiye’ye gelmesi için yardım talebinde bulunmuş, bu kadınlar ailenin birleşiminden yararlanmaları için gerekli yerlere yönlendirilmiştir.

Başvuruda bulunan kadınların hukuki konular ile ilgili yeterince bilgisi olmadığı, salgın sürecinde de kadınların hukuki kanallara ulaşmada birtakım zorluklar yaşadığı, birçok kadının boşanmak istediği eşi ile aynı evde yaşamak zorunda kaldığı gözlemlenmiştir.

4. ocuk Odası Aktiviteleri

ocuk Odası Faaliyetlerini içeren ocuk Eğitimcisi tarafından yazılmış rapor aşağıda yer almaktadır;

Dönem: 01/ 07 / 2020 – 31/ 12 / 2020

Çocuk odasına 156 çocuk katılmış olup, tekrar eden katılımları ile çocuk odasından 258'i kız 358'i erkek olmak üzere toplam 616 çocuk faydalandı. Bu çocukların yaş aralığı 1 ile 6'dan oluşmaktadır. Yaş ortalamaları ise 4,35'tir. Katılımcıların 143'ü Türk uyruklu, 473'ü Suriye uyrukludur. Mokid'in çocuk odasından Okuma-yazma kursu, Mesleki beceri kursları (Giyim, Üretim ve Teknolojisi, Çanta Yapımı, Güzellik Saç ve Bakım Hizmetleri), Kaynaştırma etkinlikleri, Güçlenme Eğitimleri , Kadın Eğitici Eğitimleri, Örgütlenme ve İstihdam Eğitimlerinden ayrıca Kadın Danışma Merkezine gelen kadınların çocukları faydalanmaktadır. Mokid'in çocuk odasından faydalanan bu çocuklar kursların, eğitimlerin farklı saatlerde olması Covid-19 pandemi sebebiyle sosyal mesafe ve hijyen kuralları çerçevesinde bir arada bulunuldu.

Okuma- yazma ve mesleki beceri kurslarına devamlı olarak gelen kadınların çocuklarının çocuk odasından düzenli faydalanmaları sonucunda çocuklarda gelişimler gözlemlenmiştir. İlk etapta çocuklar annelerinin onları bırakıp gideceği düşüncesiyle ayrı kalma korkusu yaşadıklarını bu yüzden çocuk odasındaki etkinlik, faaliyet ve oyunlara katılmak istemediklerini, özgüven eksikliğini yaşadıkları ve sosyalleşemedikleri gözlemlendi. Bir süre sonra çocuk odasına devam eden çocukların faaliyete katılma konusunda daha rahat oldukları, annelerinden bağımsız zaman geçirme becerisi kazandıkları, akranlarıyla paylaşma/ empati kurma becerilerinin geliştiği ve sosyalleştikleri gözlemlendi.

Mesleki Beceri Kurslarına (Giyim, Üretim ve Teknolojisi, Güzellik ve saç bakım hizmetleri, Çanta dikim kursu) ve okuma yazma kursuna gelen kadınların çocuklarıyla düzenli bir şekilde okul öncesi eğitim modüler sistemi uygulandı. Bu etkinlikler içerisinde oyun ve hareket, müzik, sanat, dil etkinlikleri ve okuma yazmaya hazırlık çalışmaları yapıldı. Uygulanan okul öncesi modüler sistem içerisinde (sayılar, harfler, duygular, renkler, duyu organları, mevsimler, bitkiler, hayvanlar, tekerleme, bilmece ve şiir gibi dil etkinlikleri, değerlerimiz, geometrik şekiller, vücudumuz, iç organlarımız, iletişim ve ulaşım araçları, yönlerimiz, belirli gün ve haftalar, kavramlar (büyük- küçük, az- çok, aynı- farklı, doğru- yanlış, ağır- hafif vb.) yer alıp eğitimleri bu şekilde gerçekleştirildi. Gelen bütün çocuklara cinsel istismardan korunma eğitimi hakkında bilgilendirme yapıldı. İstismara maruz kaldıkları ve şüphelendikleri durumda güvendikleri yetişkinlere ve MOKİD'in eğitimleriyle paylaşılabilen konusunda cesaretlendirildi.

Güçlenme, Kadın Eğitici, Örgütlenme ve İstihdam Eğitimlerine gelen kadınların çocuklarıyla beraber kendi dillerinde ve Türkçe şarkılar dinletilip söyletildi. Arapça ve Türkçe çizgi filmler seyredildi. Yüz boyama kalemiyle çocukların yüzünde çeşitli çizimler, oyun hamuruyla çeşitli şekiller yapılarak, boyama, eşleştirme, birleştirme, ayırıştırma ve lego şekiller oluşturma, makasla yapılabilecek, el ve göz koordinasyonu sağlayacak çocukların zekâ ve el becerilerinin gelişimini tamamlayıcı etkinlikler yapıldı. Çocuklar anneleri eğitimdeyken diğer akranları ile bir arada olmaktan keyif aldıkları ve birlikte güzel zaman geçirdikleri gözlemlendi.

Ayrıca daha önceden Mokid'ten faydalanan kadınların okula giden çocuklarına Covid-19 pandemi sürecinde eğitimlerinin aksamaması için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan EBA (Eğitim Bilişim Ağı) hakkında bilgilendirme yapılmıştır.

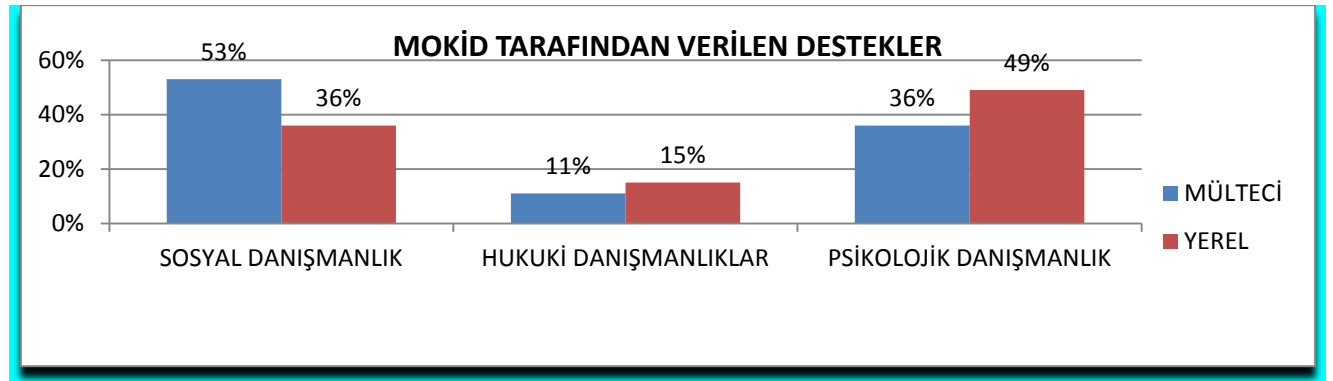
20 /11/ 2020 tarihinde Mesleki Beceri Kursları bakanlık tarafından 04/01/2020 tarihine kadar durduruldu. Böylelikle çocuk odasından yıl sonuna kadar faydalanan çocuklar Kadın Danışma Merkezi ve eğitimlere gelen kadınların çocukları olmuştur.

Çocuk Odası Bakıcısı

Çocuk Odası Bakıcısı tarafından çocuk odasının temizliği yapıp oyuncaklar dezenfekte edildi. Çocukları karşılayarak çocuk odası tanıtıldı. Maske olmayan çocuklara maske verildi. Çocuklar odaya geçmeden öz bakım ve hijyen eğitimleri verildi. Gelen çocukların özbakım, hijyenlerine ve beslenmelerinde destek oldu. Eğitimler esnasında çocuk eğitimcisine destek oldu.

Beslenme: MOKİD ofisteki çocuk odasında çocuklara (kek, meyve suyu, süt, gofret), simit ikramlarında bulunuldu. Eğitimlerde ise çocuklara yemek verildi. (Döner, kebab vb.)

Bakım ; Tuvalet ve temizlik eğitimleri, üstlerinin değişimi bakıcı tarafından yapılması ile beraber, yaşı gereği uyuması gereken çocukların uyutulması da sağlandı.

Grafik 8-9 Kaynak: MOKİD verileri

Danışan Yönlendirilen Ve İşbirliği Yapılan Kurumlar

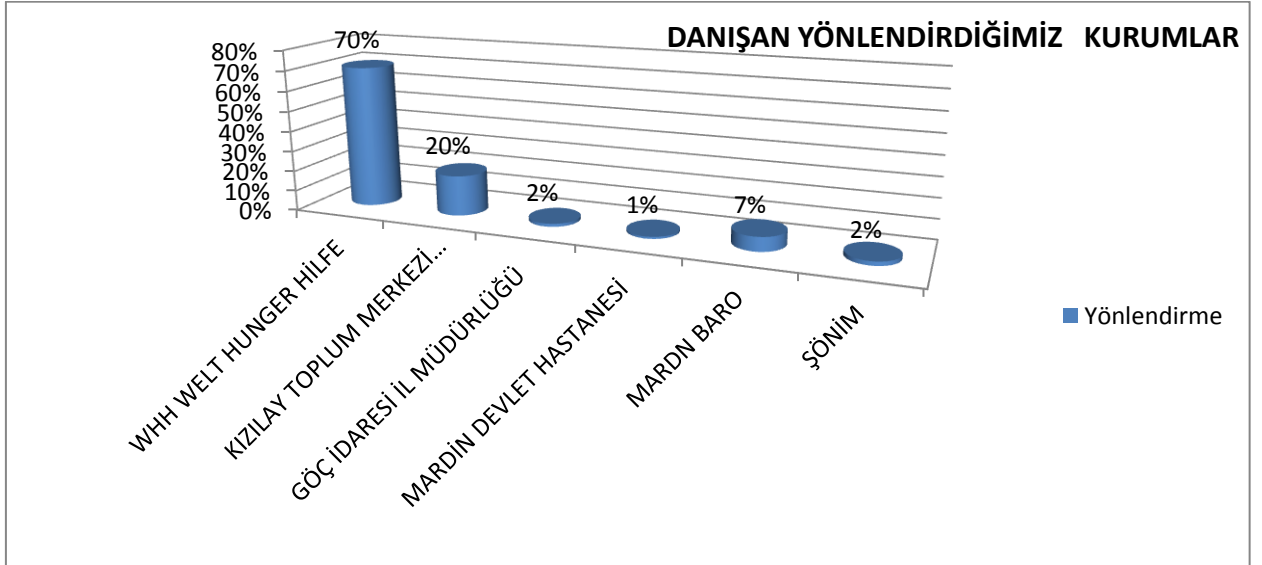
KDM'ye başvuran yerel vemuhteci kadınlarla yapılan görüşmelerde, kadınların Türkiye'deki yasal düzenlemeler, kadına yönelik şiddet mekanizmaları, başvurulacak kurumlar, kurumların verdikleri hizmetler, Ayrıca; mülteci kadınlara yönelik mülteci hakları, Mardin'de mültecilere destek sağlayan kurum ve kuruluşlar hakkında bilgi paylaşımına ihtiyaçları olduğu görüldü. Proje kapsamında yukarıdaki başlıkları içeren bilgiler hem yerel kadınlar hem de mülteci kadınların ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanmış olan broşürler kadınların ulaşabileceği noktalara dağıtıldı. Proje kapsamında hazırlanan, Kadın Danışma Merkezi Başvuru Formunda yer alan, yönlendirilen kurumlar, aldığı/alamadığı hizmetler, iyi kurum uygulamaları, karşılaşılan problemler başlıkları altında iletişim bilgilerini paylaşan başvuruvcular izlendi.

MOKİD KDM tarafından **253** kadın STK ve kamu kurumlarına yönlendirilmiş olup işbirliği ile sağlanan desteklerin detayları aşağıda verilmiştir. Yönlendirmelerin oransal dağılımı **Grafik 8'**de verilmiştir.

- **Mardin Valiliği İl Göç İdaresi ;** Geçici Koruma Statüsüne ilişkin sorunları için **3** kadın Mardin Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğüne yönlendirildi. MOKİD avukatı tarafından işlemleri hızlandırmak için telefonla ya da doğrudan İl Göç İdaresi Müdürü ile görüşülerek sorunun çözümüne destek olundu. 2017 yılı itibariyle uygulanan kimlik güncelleme çalışmalarında evli ve

çocuklu kadınların ve eşlerinin güncellenen kimliklerine medeni durumlarının “bekar” olarak işlenmeleri sorunu ile karşılaşıldı.

- **Welt Hunger Hilfe (Whh) Derneği’ne;** Salgın döneminde işsiz kalan ve ekonomik zorluk çeken tek ebeveynli çocuklu kadınlar, engellisi olan kadınlar içinden belirlenen **74** kadına hane başı 1000 tl olacak şekilde nakdi destek sağlandı. Kira Desteği- Tıbbi Materyal Desteği- Fizik tedavi- Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Eğitimleri Desteği- Çocuk Psikologu konularında **11** danışan yönlendirilmiştir. Yönlendirilen danışanlara desteklerin bir kısmı sağlanmış olup, çalışma programları çerçevesinde desteklerin sağlanacağı belirtilmiştir. WHH tarafından dağıtılan hijyen kitlerinden **100** danışanımızın yararlanması sağlandı. Toplamda Welt Hunger Hilfe Derneğinden **185** kişinin destek alması sağlanmıştır.
- **Kızılay Toplum Merkezi Mardin Şubesi;** Danışanlarımıza ihtiyaçlarına uygun kit dağıtımı sağlandı. 36 içerisinde hijyen malzemelerinin bulunduğu yetişkin paketi,13 bebek için bebekbezi, şampuan vb. 1 yaş altı paketi, 2 bebek için yenidoğan bebeğin ve loğusa annenin tüm ihtiyaçlarını içeren Sevgi paketi verilmiştir. 2 Danışan için Koruma programından kira desteği talep edildi işlemler devam etmektedir. Toplamda Kızılay Toplum Merkezi’nden **53** faydalanıcı destek almıştır.
- **Mardin Baro;** 7 Kadın için Velayet, Gaiplik Kararı, Aile içi Şiddet ve Boşanma Davaları için Mardin Baroya Yönlendirme yapılarak, Adli yardım talebinde bulunarak Kadın Komisyonu ve Mülteci Komisyonundan destek alınmıştır.
- **Mardin Devlet Hastanesi;** Psikolojik Danışmanlıklar sonucu Devlet hastanesi çocuk Psikiyatrisi polikliniğine **2** kadında psikotik bozukluk semptomları gözlenmiş, bu kadınlar Mardin Devlet Hastanesi Psikiyatri bölümüne yönlendirilmiştir.
- **Şiddet Önleme Ve İzleme Merkezi ŞÖNİM;** 3 kadın için aile içi şiddet yaşadığı süre zarfında acil güvenlik desteğinin ulaşabilmesi ve takip eden sürede de AÇSHB desteklerinden faydalanabilmesi için yönlendirildi.

Grafik 8 Kaynak : MOKİD verileri

Kamu Kurumları, Yerel Yönetimler, STK’lar ve Muhtarlarla İlişkiler:

- **Gençlik ve Spor Bakanlığı Mardin il Gençlik Merkezi Müdürlüğü**, Covid-19 nedeni ile sosyal mesafeyi sağlamak için büyük eğitim salonlarına ihtiyaç duyulmuştur. MOKİD eğitim faaliyetlerini Gençlik Merkezi salonunda yapma imkânı bulmuştur.
- **Mardin Barosu**'na yönlendirilen danışanlarımız için avukat görevlendirilmesi hızla sağlanmıştır.
- **Türkiye Kalkınma Vakfı Mardin Şubesi** tarafından işbirliği halinde çalışılmakta ve TKV tarafından danışan yönlendirilmesi yapılmaktadır.
- **Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu'na** başvuru yapan ve Mardin'de yaşayan danışanlar TKDF tarafından MOKİD'e yönlendirilmekte ve danışanlara ilgili destek sağlanmaktadır. Ayrıca; Diyarbakır ve çevre illerden MOKİD'e yapılan başvurular TKDF'nu ile paylaşılmakta ve destek sağlayabilecek STK ve kurumlar konusunda bilgi alışverişi yapılmaktadır.
- **WHH –Welt Hunger Hilfe Derneği** ile Yaşam Becerileri Geliştirme ve Kapasite Güçlendirme Eğitimleri projesi kapsamında; MOKİD ofise eğitim salonu için gerekli sandalye, bilgisayar ve eğitim araç- gereçleri ile MOKİD'e katkı sağlamış olup ilgili proje çerçevesinde; MOKİD'in Eğitim salonunda, MOKİD'in sağladığı katılımcılara ve MOKİD ekibine; Stres Yönetimi, Dijital Pazarlama, Atılmalık konuları üzerine eğitimler verilmiştir.Eğitimler, Pandemi nedeniyle online olarak uygulanmaya başlandıktan sonra online eğitimlere katılacak kadınlar, çocuklar ve gençler belirlenmiş olup WHH' e iletilmiştir.
- **Kızılay Toplum Merkezi Mardin Şubesi** tarafından dağıtılan kitleden MOKİD'in hassas danışanlarının da faydalanması sağlandı.
- **Milli Eğitim Müdürlüğü** ile yapılan işbirliği protokolü ile Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Halk Eğitim Müdürlüğü'nün modüllerine uygun olarak Mesleki Beceri Kursları ve Okuma-Yazma Kursları uygulanmış/uygulanacaktır. Halk Eğitim Müdürlüğü tarafından ilgili kursları başarıyla tamamlayan katılımcılara Okur-Yazarlık Belgesi ve Kurs Bitirme Belgesi verilecektir.
- **Muhtarlar**;mahallelerde MOKİD faaliyetlerinin tanıtılması ve yaygınlaştırılmasına destek olmuşlardır. Mahallelerinde kadınların yaşamış olduğu şiddet vakalarında MOKİD ile bilgi alışverişine girmiş,destek talep etmiş ve kadınları MOKİD'e yönlendirmişlerdir.

KDM hizmetleri sırasında yukarıda adı geçen kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde çalışmalar gerçekleştirildi.

Artuklu'nun Mülteci çocuklar;

Mülteci çocukların büyük bir çoğunluğu okul çağında olmalarına rağmen mendil satıcılığı,semt pazarlarında hamallık,iş güvenliği olmayan işyerlerinde çıraklık veya insanların duygularından yararlanarak gelir elde etmek amacıyla dilencilik yaptırılarak sömürülmektedirler. Çocuklar, fiziksel ve duygusal gelişimlerini olumsuz etkileyen bu durum ve çok küçük yaşta yüklenmek zorunda kaldıkları para kazanma sorumluluğu nedenleriyle aileleri veya akranlarıyla sağlıklı ilişkiler kuramamaktadırlar. Covid-19 nedeniyle çocukların okula gidemiyor olması çocukların ucuz iş gücü olarak çalıştırılmasına olanak sağlamış olup çocuk işçiliğini çoğalttığı görülmüştür.

KDM'ye başvuru yapan kadınlarla yapılan görüşmeler sırasında kadınlar çocukları ile ilgili önemli bir sorunu dile getirmişlerdir.Çocuklarının, Suriye'de iken yaşadıkları savaş ortamının etkisiyle yüksek ve ani seslere karşı aşırı duyarlık gösterdikleri, yaşadıkları hassasiyetten dolayı korku ve panik halinin çocukların günlük yaşamlarını olumsuz etkilediği, depresif tepkiler verdikleri anneleri tarafından dile getirilmiştir. Bu sorunla başvuru yapan kadınlara çocuklarına nasıl yardımcı olabileceklerine dair,çocuklara ise kaygı bozukluğu ile ilgili Psikolojik destek verilmiştir.

Çocukların uğradığı şiddetlerden biri de akran zorbalığıdır. Oyun alanlarında ve okullarda,akraları tarafından fiziksel ve sözel şiddet uygulanmaktadır. Bu durum en çok yerli ve mülteci çocuklar arasında gruplaşmalara sebep olmaktadır.Okullarda akranlarının yanısıra bazen öğretmen ve yöneticiler tarafından da ayrımcılığa maruz kaldıklarına dair paylaşımlar çocuklar tarafından yapılmıştır. MOKİD'in yapmış olduğu kaynaştırma etkinliği ve çocuk odası faaliyetlerinde yerel ve mülteci çocukların bir arada katılım sağlamalarının olumlu etkileri gözlemlenmiştir.

Covid- 19 pandemisi sebebiyle mülteci çocukların maske takma ve sosyal mesafe kurallarına uymaları gerektiği halde ebeveynlerin bu konuda yeterince duyarlı olmadıkları gözlemlenmiştir. Ancak; pandeminin çok daha ciddi bir şekilde seyretmesi nedeniyle son birkaç ay içerisinde maske, sosyal mesafe ve hijyen kurallarına daha çok uydukları görülmüştür. Maske takma konusunda kadınlar tarafından dile getirilen engellerden biri de ekonomik zorluklardan dolayı kalabalık ailelerde maske maliyetine ayrılacak bütçelerinin olmamasından dolayı olduğudur. Ebeveynlerin; çocukların Covid-19'dan etkilenmediği yanılgısı ile çocuklarının maske kulanmasına gerekli özeni göstermediği gözlemlenmiştir. Covid-19 pandemisinden çocuklar çok yönlü olarak etkilenmiştir. Çocuklarda kaygı bozuklukları, depresyon ve davranış problemleri gözlemlenmiştir.

Okula devam eden çocuklar Pandemi nedeniyle Uzaktan Eğitim Modeli olan EBA'ya erişimde güçlük çekmiş,büyük bir çoğunluğu internete erişimin yetersiz olmasından dolayı online derslere katılamamış,katılma imkanı bulanbilen çocuklar ise dil sorunundan dolayı anlamakta güçlük çekmişler ve derslerini takip edememişlerdir. İnternete erişim ve bilgisayardan dersleri takip edebilme desteği için başvuru yapan kadınların çocuklarına MOKİD tarafından destek verilerek MOKİD etüt odasına yönlendirilmişler,MOKİD internet bağlantısı ve bilgisayarları ile derslere katılmaları için destek verilmiş, gerekli durumlarda derslerine katılmaları için gerekli olan dökümanları (test fotokopileri,soru bankası fotokopileri,ödev fotokopileri v.b.) MOKİD ekipmanlarını kullanarak temin edebilmeleri sağlanmıştır. Ayrıca; çocuklar ebeveynlerinin Türkçe bilmemesi çocukların eğitimleri ile ilgili gerekli destek ve ilgiyi gösterememelerinde önemli bir etkidir.

Mülteci çocukların, ekonomik zorluklardan dolayı oyun oynamaya ihtiyaç duydukları yaşlarda oyuncakları olmadığı için eğlence alışkanlıkları televizyon ve telefondan ibaret olduğu görülmüştür. Çocukları paylaşım,sosyalleşme ve iletişimden uzaklaştırarak yalnızlığa iten bu alışkanlığın çocukların gelecekları ile ilgili olumsuz bir altyapı oluşturması endişe vericidir. Bu nedenle çocuk odasından yararlanan çocukların; oyuncakları paylaşmaları, oyuncakları amacı doğrultusunda kullanmaları, küçük motor kas gelişimini ve yaratıcılığını destekleyecek oyunlara yönlendirilmelerine önem verilmiştir/verilmektedir.

Mülteci ailelerde Covid-19 nedeniyle zaten mevcut olan ekonomik sıkıntılar artmış olup ekonomik zorluklar nedeniyle beslenme yetersizliği de artmıştır. Yeterli ve sağlıklı beslenemeyen çocuklarda gelişim problemleri gözlemlenmiştir.

Covid-19'un çocuklar üzerindeki sosyal etkileri göz önünde bulundurularak salgının hafiflemesi veya ortadan kalkması ile birlikte çocuklara yönelik etkinlik ve sosyal aktivitelere daha fazla ihtiyaç duyulacaktır. Bu nedenle; ileriki süreçte MOKİD olarak çocukların aktif katılım sağlayacağı etkinlik ve aktivitelere ağırlık verilmesi planlanmaktadır. MOKİD'in daha önce yürütmüş olduğu FAZ I projesi kapsamında çocuk odasında doğumgünü kutlamaları yapılmakta idi. Çocukları mutlu eden ve değerli olduklarını hissettiren doğumgünü kutlamaları çocuklar tarafından talep edilmesine rağmen Pandemi nedeniyle bu tür kutlamalar yapılamamıştır. Pandeminin sona ermesi ile doğumgünü kutlamalarının yapılması planlanmaktadır. Doğumgünü kutlamaları ile çocukların duygusal olarak iyi hissetmesi ve paylaşım bilincini oluşturması önemlidir.

Artuklu'nun Yerel Çocukları

Yerel çocuklarda da mülteci çocuklarda olduğu gibi ekonomik gelir düzeyi düşük olan çocukların çocuk işçi olarak çalıştığı, Covid-19 nedeniyle okula gidemeyen çocukların çalıştırılmasında artış olduğu gözlemlenmiştir. Gelir düzeyi düşük olan ve çok çocuklu ailelerin çocuklarında özgüven eksikliği, kendini ifade etme güçlüğü, fikirlerin ve duygularını paylaşmama gibi davranışlar görülmüştür.

Covid- 19 pandemisi sebebiyle çocukların dışarı çıkmaları durumunda ebeveynlerin çocuklara maske takmaları ve sosyal mesafeye uymaları gerektiğini ancak bu konuda duyarlı olmadıkları gözlemlenmiştir. Ancak pandeminin çok daha ciddi bir şekilde seyretmesi nedeniyle son birkaç ay içerisinde maske, sosyal mesafe ve hijyen kurallarına daha çok uydukları gözlemlenmiştir. Covid-19'un çocuklarda kaygı bozuklukları, depresyon ve davranış problemleri gibi sorunlar yarattığı görülmüştür.

Kalabalık ailelerde kız çocuklarının okula gönderilmesinin yeterince önemsenmediği, kız çocuğuna yapılacak eğitim yatırımının anlamsız olduğu, ailenin ekonomik koşulları nedeniyle çocuklarını okutmakta zorluk çektiği durumlarda erkek çocuklarını okutmayı tercih ettiği kız çocuklarını ikinci planda tuttuğu farkedilmiştir.

Okula devam eden çocuklar Pandemi nedeniyle Uzaktan Eğitim Modeli olan EBA'ya erişimde güçlük çekmişlerdir. Büyük bir çoğunluğu internete erişimin yetersiz olmasından dolayı online derslere katılamamıştır. Çok çocuklu ailelerde, çocukların aynı saate denk gelen dersleri olması durumunda televizyon veya telefonda eğitime katılabilmeleri için çocuklar arasında tercih yapılması zorunda kalınmış, çocuklar evdeki cihazın uygunluk durumuna göre derslerini takip edebilmişlerdir. Bu süreçte bir çok kadın MOKİD'i arayarak tablet talep etmiş fakat maalesef talepleri karşılanamamıştır. İnternete erişim ve bilgisayardan dersleri takip edebilme desteği için başvuru yapan kadınların çocuklarına MOKİD tarafından destek verilerek MOKİD etüt odasına yönlendirilmişler, MOKİD internet bağlantısı ve bilgisayarları ile derslere katılmaları için destek verilmiş, gerekli durumlarda derslerine katılımları için gerekli olan dökümanları (test fotokopileri, soru bankası fotokopileri, ödev fotokopileri v.b.) MOKİD ekipmanlarını kullanarak temin edebilmeleri sağlanmıştır. Ayrıca; çocuklar ebeveynlerinin eğitim seviyelerinin düşük olması, teknolojik bilgilerinin yetersiz olması gibi nedenlerle de ebeveynlerinden eğitimleri ile ilgili gerekli ilgi ve desteği görememişlerdir.

Ekonomik zorluk yaşayan ailelerde çocukların oyun oynamaya ihtiyaç duydukları yaşlarda oyuncakları olmadığı için eğlence alışkanlıkları televizyon ve telefonda ibaret olduğu görülmüştür. Çocukları paylaşım, sosyalleşme ve iletişimden uzaklaştırarak yalnızlığa iten bu alışkanlığın çocukların geleceği ile ilgili olumsuz bir altyapı oluşturması endişe vericidir. Bu nedenle çocuk odasından yararlanan çocukların; oyuncakları paylaşmaları,

oyuncakları amacı doğrultusunda kullanmaları, küçük motor kas gelişimini ve yaratıcılığını destekleyecek oyunlara yönlendirilmelerine önem verilmiştir/verilmektedir.

Covid-19'un çocuklar üzerindeki sosyal etkileri göz önünde bulundurularak salgının hafiflemesi veya ortadan kalkması ile birlikte çocuklara yönelik etkinlik ve sosyal aktivitelere daha fazla ihtiyaç duyulacaktır. Bu nedenle; ileriki süreçte MOKİD olarak çocukların aktif katılım sağlayacağı etkinlik ve aktivitelere ağırlık verilmesi planlanmaktadır. MOKİD'in daha önce yürütmüş olduğu FAZ I projesi kapsamında çocuk odasında doğumgünü kutlamaları yapılmakta idi. Çocukları mutlu eden ve değerli olduklarını hissettiren doğumgünü kutlamaları çocuklar tarafından talep edilmesine rağmen Pandemi nedeniyle bu tür kutlamalar yapılamamıştır. Pandeminin sona ermesi ile doğumgünü kutlamalarının yapılması planlanmaktadır. Doğumgünü kutlamaları ile çocukların duygusal olarak iyi hissetmesi ve paylaşım bilincini oluşturmaları önemlidir.

Artuklu'nun Mülteci Kadınları

Verilen farkındalık eğitimleri değişen koşullar katkıları ile ve ekonomik zorluklar kadınları iş hayatına katılmakta teşvik edici olmuştur. Aynı zamanda erkeklerin savaştan dolayı sağlık sorunlarının olması nedeni ile yaşadıkları sakatlanmalar kadınların iş hayatına atılmasında itici güç olmuştur. Kadınların ucuz iş gücü oldukları noktalarda kadın veya çocuk çalıştırmak tercih sebebi olmaktadır. Kadının ekonomik yönden güçlenmesi olumlu bir hareket olsa da tek başına kadının evin geçim sorumluluğunu üstlenmesi kadın açısından yeni bir dezavantaj doğurmaktadır. Kısıtlı istihdam alanında kadınlar iş arayışını, mesleki beceri kurslarında ve günlük işlerde çalışmaktadırlar. Son zamanlarda genç ve eğitimini ülkesinde yarıda bırakmak zorunda kalmış olan mülteci kadınlarda yüksek okullara katılımın yükselmeye başladığı görüldü. Ekonomik zorluktan söz ederken üniversite okuma çabası içerisinde olduğu görüldü; ekonomik yönden çok zorluk çektiklerini iş imkanı bulmak yâda ülkelerine dönmeleri halinde eğitimleri üzerinde ilerleme kaydetmiş durumda gitmek isteyenler olmuştur. Okudukları üniversite bölümleri Arapça dillerinde, İşletme- İktisad – Sosyoloji- İlahiyat ve Tarih bölümleridir. Yukarıda da belirtildiği gibi; mülteci erkekler ucuz iş gücü görülme nedeni ile çoğu zaman iş güvenliği olmayan işlerde çalışmaktadırlar. Bu durum iş göremezlik seviyesinde kazalarla sonuçlanabilmektedir. Eşlerinin iş kazası sonucu çalışmadığını ve kendilerinin de küçük çocukları olması nedeni ile çalışmadığını belirten kadınlar ekonomik yönden açlık sınırında yaşamaktadırlar.

Mülteci kadınlarda kültürel nedenlerden dolayı toplumsal cinsiyet eşitliği duyarlılığı olmaması ve genellikle evliliğin bir sosyal güvence olarak görülmekte olması nedeni ile ekonomik zorluk çeken kızlar, aileye daha fazla yük olamaması gerektiğini düşünerek erken evliliği; eşi ölmüş kadınlar kendisinin ve çocuklarının ekonomik yönden ihtiyaçlarının giderilmesi için resmi nikâhsız evliliği tercih edebilmektedirler. Sonuç olarak erken yaşta yapılan evlilikler resmi nikâhsız birlikteliklere sebep olmakla birlikte erken yaşta hamile kalan danışanlarımız daha kendi gelişimleri tamamlanmamış olduğundan hamileliklerinde çocuklarını kaybedilmekte veya doğan bebekler gelişim problemleri yaşamaktadır. Örneğin; danışanlarımızdan biri 14 yaşında evlenmiş olup 16 yaşına kadar 2 çocuk dünyaya getirmiştir. Çocuklarda diş sayısı ve boy kilo bakımından yaşlarına göre gelişim geriliği olduğu görülmüştür.

Resmi nikâhsız yapılan evliliklerde erkekler bağlayıcı bir yaptırımın olmaması nedeni ile eşlerine gerekli yükümlülükleri yerine getirmemekte, şiddet uygulamakta, kuma getirebilmekte veya evi terk edip başka kadınlar ile yaşayarak eşlerini ve çocukları maddi /

manevi mağdur etmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği, sosyo–ekonomik seviyesi düşük kadınlar ve çocuklar her türlü istismara açık hale gelmektedir.

Yerel erkeklerin mülteci kadınlara potansiyel “ikinci eş” gözüyle bakması, hem yerel hem mülteci kadınlar üzerinde baskı ve gerginlik oluşturması konusunda bir iyileşme henüz gözlenmemektedir. Mülteci kadınların yoksul ve istismara açık olmaları erkekleri cesaretlendirmektedir. Para karşılığı yapılan “kuma evlilikleri” devam etmekte ve KDM'ye başvuran mülteci kadınlar ile yapılan görüşmelerde yerel kadınların kendilerine “potansiyel kuma gözüyle” baktıklarını ve mülteci kadınları eşlerini ellerinden almaktan sorumlu tuttuklarını dile getirmektedirler.

Kültürlerine yerleşmiş olan kadınların her zaman ekonomik ve sosyal güvencenin sağlanması için her defasında çözümünü resmi nikâhsız, kumalı evliliklerde, sağlıklı olmayan birlikteliklerde bulmaktadırlar. Bu doğrultuda görüşmelerde her 10 kadından 1 kadın, eş tarafından terk edilmiş olup çocuklarına bakmak ile yükümlü olduklarını dile getirmiştir.

Görüşmelerde mülteci kadınların kültürel yönden toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısına sahip olmadıkları görülmüş olup; toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet, medeni haklar, erken yaşta ve zorla evlilik konularında kadınların bilinçlendirilip, güçlendirilmesi, meslek edindirilmesinin ne kadar hassas ve önemli konular olduğu, bu alanda yürütülen bütün çalışmaların artırılarak sürdürülmesi gerektiği yeniden kendini ispat etmiştir.

Mülteci kadınlar doğum kontrolü ve planlı gebelik konusunda yeterli bilgiye sahip olmalarına rağmen çok çocuk sahibi olmayı istemektedirler. Çocuk sayısını, özellikle erkek çocuğa sahip olmayı sosyal statü olarak görmektedirler. Bu kültürel bilincin yanısıra SUY desteğinin çocuk sayısına göre olması, kadınların çok çocuk doğurması konusunda eşleri tarafından da zorlanmasına neden olmaktadır.

Mülteci kadınların haklarını öğrendikten sonra hayatlarındaki şiddet unsurlarını daha kolay tanımladıkları, farkına vardıkları şiddete karşı direnç gösterebilmek için mücadele ettikleri, resmi kurum ve kuruluşlara gitmekten çekinmedikleri gözlemlenmiştir. Bunda etkili olan, daha önce MOKİD'in yürütmüş olduğu FAZ I projesinden yararlanmış ve eğitimlere katılmış olan mülteci kadınların hayatlarında oluşan farkındalık olarak değerlendirilebilir. FAZ I projesinde kadınların eğitimlere, okuma-yazma kursu, MBK'larına ve etkinliklere katılmaları kadınları; ekonomik ve sosyal yönden güçlendirmiş, bilinçlendirmiştir. Ayrıca; mülteci kadınlar çoğunlukla yeni bir ülkede olmayı avantaj olarak değerlendirerek yeni bir başlangıç olarak görebilmektedirler.

Artuklu'nun Yerel Kadınları

Genel olarak değerlendirildiğinde KDM'ye başvuru yapan yerel kadın sayısının başvuru yapan mülteci kadın sayısına oranla daha az olduğu görülmüştür. Bunun nedenleri değerlendirildiğinde; yerel kadınlarda kültürel tabuların henüz yıkılmamış olması, şiddet döngüsünün içinden çıkılamamış olması, bazı alışlagelmiş cinsiyet eşitsizliğine dayalı tutumların şiddet olarak tanımlanmıyor olması (kız çocuklarının okutulmaması, ailenin geçim kaynaklarından yararlanma konusunda erkek çocuklarına öncelik verilmesi, miras hakkı v.b.), gelenek ve göreneklerin sorgulanmadan kabul ediliyor olması gibi nedenlerle görülmektedir. Yerel kadınların şiddet döngüsünden çıkamayışlarının, şiddeti dile getirememelerinin en önemli nedenlerinde biri de kadınlara evlendikleri gün aile büyüğü

tarafından söylenmesi gelenek haline gelmiş olan “ Gelinlikle girilen evden kefenle çıkılır.” sözünün yaratmış olduğu bilinçaltı etkidir.

Eğitimlerin ve danışmanlıkların ilk aşamasında Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine bakışları;yerelde özellikle yaşlı ilerlemiş olan kadınlar toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ve kadına yönelik şiddeti içselleştirmiş olduklarından ataerkil hayatın gerekliliği otorite için şiddetin gerekebileceğini, kadınların kendilerini korumamaları halinde şiddet, taciz ve tecavüzün kaçınılmaz olduğu, çözüm için kadının izole hayat sürdürmesi, baba, abi ve eşine itaat etmesi halinde sorun yaşamayacakları inancında olan kadın sayısı azımsanmayacak kadar fazlaydı. Örneğin “Kadın erkeğini dinlerse şiddet uygulanmaz”, “Kadınların okutulması bilinçlenmesi iyi bir şey değil”, “Özgüvenli bilinçli kadın söz dinlemez, itaat etmez, yoldan sapar.” gibi yorumlar yaparak şiddete karşı durmak yerine toplumsal cinsiyet kalıplarına uygun söylemlerde bulunmuşlardır. Eğitim ve etkinliklere katılan kadınlara, Kadına yönelik şiddet, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Yasal yaptırımları üzerine verilen bilgiler sonucu bu dirençlerinin de kırıldığı görülmüştür. Yerel kadınların, MOKİD’in yürütmüş olduğu projeler kapsamında yapılan eğitimler, MBK’ları ve etkinliklere katılımlarını arttırarak kadınlarda bu toplumsal baskının kırılması, kadınların şiddeti tanımlayarak şiddet döngüsünden çıkması, kadınların bilinçlenerek güçlenmesi hedeflenmektedir.

Görüşmeler sırasında yerel kadınlar,kendi ailelerinin kendilerini toplumsal cinsiyet rollerine dayanarak okutmadığı, okula gitmeyi istedikleri halde gönderilmedikleri, bu duruma direndiklerinde ise ağır fiziksel veya psikolojik şiddetle karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Kadın danışma merkezine başvuruda bulunan yerel kadınların en büyük sorunlarından biri de toplumsal baskılardır. Toplumsal normlar bütün kadınları otoritesi altına almış olup bu normlara uyulmadığı takdirde ayıplama, hor görme, iletişim kurmama, kadının eşi, babası ve erkek kardeşlerine toplumsal alanlarda ağır sözler sarf ederek küçük düşürme, kınama gibi durumlarla karşılaştıklarını belirtmiştir. KDM’ye başvuru yapan yerel kadınların mülteci kadınlara oranla yaşadıkları zorlukları anlatmakta güçlük çektiği, daha önce yaşanan bu zorlukları kimseyle paylaşamadıkları, gizlilik ve güvenlik kurallarına oldukça önem verdikleri gözlemlenmiştir.

Yerel kadınlardan MOKİD’in eğitim ve etkinliklerine katılanlar, danışmanlık almak isteyenler; çoğunlukla hayatlarında devam eden şiddet unsurlarının farkında olmayıp bunu güncel hayatın koşulları olarak değerlendirmekte oldukları yapılan görüşmeler sırasında fark edilmiştir. Eğitim imkanlarına erişim, ailenin maddi imkanlarından eşit yararlanma, evlilik kararlarında söz/tercih hakkı, sosyal alanda ve aile içerisinde alınan kararlarda söz sahibi olma vb. konularda kültürel doktrinlerin normalleşmesi ile maruz kalınan kadın erkek eşitsizliği dile getirilmemektedir. Eğitimler ve etkinliklerde işlenen konular bu anlamda etkili olmuştur.

Yerel kadınların çocuk sahibi olma konusunda mülteci kadınlara oranla daha bilinçli ve planlı hamilelikler yaşadıkları gözlemlenen farklılıklar arasındadır. Çocuk sayısı ve cinsiyeti mülteci kadınlardan farklı olarak toplumsal statü göstergesi olarak görülmemektedir. Yerel kadınlar,sahip oldukları çocukların geleceklerini iyileştirme kaygıları olduğu yerel kadınlar tarafından dile getirilmiştir. Bu nedenle çocuk sayılarının mülteci kadınlara oranla daha az olduğu görülmektedir.

Çocukları arasında kız/erkek cinsiyete dayalı ayırım yapılmadığı vurgulanırken yaşamsal uygulamalar sırasında bilinçdışı cinsiyete dayalı eşitsiz tavır ve tutum sergiledikleri yapılan eğitimler sırasında fark edilmiştir.

KDM'ye başvuran yerel kadınlarda yaşadıkları şiddete boyun eğmelerinde ekonomik bağımsızlıklarının olmaması önemli bir rolü olduğu gözlemlenmiştir. Yerel kadınlarda dikkat çeken bir husus da, başvuruya gelen evli ve çocuklu, yaşça daha büyük kadınların iş hayatına katılma istekleridir. İş başvurusu, kendi yeteneklerini nasıl fark edecekleri ve geliştirebilecekleri ile ilgili bilgi almak istemeleri, iş başvurusu yapmaları kadınların ekonomik olarak bağımsızlıklarını istediklerini göstermektedir.

Danışmanlık alan yerel kadınların bazıları ise sosyal ve ekonomik statüleri iyi olmasına rağmen yoğun olarak sosyal, ekonomik ve duygusal şiddet türlerine maruz kalmalarına rağmen sahip oldukları statüler nedeniyle bunu dile getirememekte veya bilinmesini istememektedir. Bunun bir etkisi olarak çevrelerinde şiddete uğrayanlar konusunda daha hassas ve savunucu roller üstlenmekte oldukları gözlemlenmiştir.

Resmi nikâh ve kumalı evlilik/beraberlik konusuna bakış açıları mülteci kadınlar ve yerel kadınlar arasında çok yüksek farklılık göstermektedir. Suriye kanunlarına göre erkeklerin dört eşe kadar evliliğe yasal olarak hak sahibi olması bu farklı görüşü doğuran önemli bir etkidir. Yerel kadınlar kumalı evlilik/beraberlik konusunu kesin ve net olarak kabul edilmez görürken mülteci kadınlar bu durumu kabul edilebilir karşılamaktadır.

Yerel ve mülteci kadınlar haklarını öğrenmenin getirdiği güçlenmenin yanında ellerinde somut bir güvence bir destek görmek istemektedirler. Ekonomik zorluk veya şiddetten kaynaklanan beraberlikler yerine güçlü kadınların oluşturabileceği sağlıklı birlikteliler için kadınların ekonomik – sosyal- psikolojik her açıdan güçlendirilmesi ve sürdürülebilir insanlık onuruna yakışır iş alanlarının açılmasına ihtiyaçları vardır.

Kaynaştırma etkinliklerine katılan yerel ve mülteci kadınları etkinliklerde kendi kültürlerindeki ortak ve farklı yönlerini konuşup karşılıklı olarak birbirlerine karşı kurdukları önyargıların kırılmasını ve empati yapabilmelerini sağlamıştır.